

DRONEBILDE AV DUNDERLAND
KRIGSFANGELEIR I DAG Foto: Kjetil Iversen

Åpningsmarkering og fagseminar på Dunderland krigsfangeleir og Rana Museum

Vi ønsker med denne markeringen å synliggjøre og formidle historien til de sovjetiske krigsfangenes skjebne og arbeid, inkludert de fysiske sporene etter leiren og minnesmerket.

Dunderland krigsfangeleir er en av mange fangeleirer på norsk jord. Straks etter okkupasjonen begynte tyskerne å realisere Hitlers strategiske plan om å utbygge infrastruktur i landsdelen for å sikre materiell og troppetransport til nordfronten. I perioden 1940-41 bygges jernbanen ved bruk av frivillige arbeidskraft.

Men allerede i 1942 innser de nazistiske myndighetene at det ikke vil være mulig å realisere prosjektet med frivillig arbeidskraft, og de bestemmer seg for å utnytte krigsfangene. De første sovjetiske krigsfangene ble transportert til Dunderlandsdalen i april 1943 for å settes inn i jernbanebyggingen.

I 1943 er tallet på fanger i Dunderlandsdalen over 4000. Nazistene brukte dem som slaver. Fornedrelse, umenneskelig slit, sult og død preget dagliglivet til krigsfangene. På slutten av krigen var det 477 sovjetiske fanger i Dunderland fangeleir, 330 av dem var alvorlig syke. 27 sovjetiske soldater ble gravlagt ved Dunderland fangeleir. Etter frigjøringen ble Dunderlandsleiren tilrettelagt for behandling av syke fanger også fra andre leire. Ved krigens slutt, reiste fangene en minnestøtte over sine døde kamerater.

I dag hedrer vi deres minne.

MO I RANA,
21. OG 22. SEPTEMBER 2021

Prosjekt Nordlandsbanen: Sovjetiske krigsfangers fangenskap og tvangsarbeid under andre verdenskrig

Markeringen ved Dunderland krigsfangeleir og fagseminaret på Rana Museum er et resultat av samarbeidet i «Prosjekt Nordlandsbanen: Sovjetiske krigsfangers fangenskap og tvangsarbeid under andre verdenskrig». (Kult-2). Prosjektet er en del av Det norsk-russiske miljøvernssamarbeidet, et samarbeid mellom Klima- og miljødepartementet (KLD) i Norge og Naturressursministeriet i Russland. Finansiert av Utenriksdepartementet.

Prosjektleder: Riksantikvaren.

Russisk partner: Likhatsjev nasjonale forskningsinstitutt for natur- og kulturarv.

Øvrige partnere: Universitetet i Arkhangelsk, Museet i Arkhangelsk, Det statlige institutt for kunsthvitenskap i Moskva, Narviksenteret, Nordland fylkeskommune, Nordlandsmuseet, Helgeland Museum.

Varighet: 2016 – 2021

Program

for åpningsmarkering og fagseminar på Dunderland krigsfangeleir og Rana Museum

[Lenke til arrangementets side med påmelding her på ra.no/dunderland](#)

MANDAG 20. SEPTEMBER 2021

Ankomst Mo i Rana og innlosjering på Clarion Hotel Helma for de som kommer langveisfra

TIRSDAG 21. SEPTEMBER 2021

Åpningsseremoni ved minnestøtten på Dunderland krigsfangeleir.

Minnestøtten ble satt opp av overlevende fanger ved leiren i mai 1945. I tidens løp ble den fjernet og lagt i et grustak. I «Prosjekt Nordlandsbanen» har vi gjenreist minnestøtten og satt opp informasjonsskilt.

Arrangementet er åpent for alle som ønsker å delta.

09-10 Buss fra Clarion Hotel Helma til fangeleiren (egen påmelding)

10-12 Åpningsmarkering.

Musikalsk innslag ved Maria Frolova og Ksenia Matsegora.

Taler ved Riksantikvaren, Nordland fylkeskommune, Rana kommune, Helgeland museum og offisiell representant fra Den russiske føderasjon

Snorklipping

Servering

Omvisning med guide på fangeleiren

12-13 Retur til Mo med buss (egen påmelding)

13.00 Lunsj på Tanjas kjøkken, Rana museum

14-18 Fagseminar på MOMent, Rana museum

«Prosjekt Nordlandsbanen» er inne i sitt siste år. I løpet av dette seminaret vil vi belyse resultatene av prosjektet på norsk og russisk side.

Åpent for de som ønsker å delta så langt det er plass.

[Arrangementet strømmes også her.](#)

Innlegg ved:

Noelle Dahl-Poppe, Riksantikvaren

Maxim Batchev, Likhatsjev nasjonale forskningsinstitutt for natur- og kulturarv, Moskva

Joakim Aalmen Markussen og Michael Stokke, Narviksenteret

Ruth Tove Trang-Liljar, Nordland fylkeskommune

Aleksej Kharkov, Det statlige institutt for kunstvitenskap i Moskva

Ragnar Selnes, Helgeland museum

Kjetil Gjølme Andersen, Teknisk museum

Björg Eva Åsen, Jernbanemuseet på Hamar

Alle innleggene oversettes til/fra russisk

Omvisning på museet

20.00 Middag på Tanjas kjøkken. (Egen invitasjon)

ONSDAG 22. SEPTEMBER 2021

Befaring Grønsvik fort for medlemmer av arbeidsgruppa for Kult-2.

Internt arbeidsmøte og omvisning på fortet og fangeleiren.